

Prioritāšu noteikšana ārpolitikā – izaicinājums Latvijas prezidentūrai ES

Valsts kanceleja
05.06.2012

Ieguldījums Tavā nākotnē!

Šā gada 4. jūnijā Ārlietu ministrijas telpās notika diskusija, kurā eksperti, amatpersonas, valsts pārvaldes darbinieki, nevalstisko organizāciju pārstāvji un citi interesenti aplūkoja ES Ārējās un drošības politikas jautājumus Latvijas prezidentūras ES Padomes kontekstā. Vairums pasākuma dalībnieku bija vienprātis – uzdevums ir gana sarežģīts, un tas prezidentūras sagatavošanas posmā valstij būs nopietns izaicinājums.

Pasākumā ar ievadziņojumu uzstājās starptautiskās politikas eksperts, Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātes Politikas zinātnes nodaļas docents Toms Rostoks. „Prioritāšu noteikšanu ietekmē un maina grūti prognozējami reģionāla un globāla mēroga notikumi”, viņš uzsvēra. Arī savas prezidentūras laikā Latvijai būs nepieciešams uz tādiem reaģēt. T. Rostoks prognozē, ka tuvāko triju gadu periodā ES joprojām būs vairāk nodarbināta ar iekšējām problēmām, vienlaikus netiks atmetas arī ambīcijas būt aktīvam ārpolitiskam spēlētājam. Līdz ar to, lai gūtu vērā ņemamus panākumus, ES ārpolitikai ir jāklūst gudrākai. Tas ir liels izaicinājums, īpaši varas vājināšanās kontekstā (ES loma globālajās norisēs kopš XX gs. 90. gadiem kopumā ir vājinājusies). Līdzīgi kā citi diskusijas dalībnieki, arī T. Rostoks puda viedokli, ka īpaši plašas iespējas Latvijai piedāvāt savus risinājumus un iniciatīvas paveras Austrumu partnerības jomā.

Arī Ilze Juhansone, Latvijas Republikas pastāvīgās pārstāvniecības ES ārkārtējā un pilnvarotā vēstniece, norādīja, ka diskusijām par ES Ārējās un drošības politikas jautājumiem ir visnotaļ komplicēts fons – jāņem vērā gan strauji mainīgā globālā vide, gan institucionālās pārmaiņas, ko ieviesis Lisabonas līgums. Domājot par to, ko varam ietvert ES dienaskārtībā 2015. gadā, jāatceras – kā galvenās aktualitātes tajā saglabāsies ES civilā dimensija aktivitātēm Afganistānā, paplašināšanās, attīstības politika, ārējā tirdzniecība, kā arī jāņem vērā iespēja organizēt ES Austrumu partnerības samitu Rīgā.

Latvijas Republikas Aizsardzības ministrijas politiskais direktors Jānis Garisons par vienu no prioritātēm, kas varētu tikt akcentēta, uzskata kibernetisko drošību – šai jomai ES līdz šim nav veltījusi īpašu uzmanību. Vienlaikus, izvirzot prioritātes, nepieciešams izvēlēties jomas, kurās spējam piedāvāt konkurētspējīgu ekspertīzi, viņš uzsvēra.

Ārlietu ministrijas redzējumu par Latvijas interesēm ES Ārējā un drošības politikā puda ministrijas politiskais direktors Andris Razāns, kurš norādīja: „Prezidentūra tiks veidota pēctecības kontekstā, kas paredz visas iespējas mācīties gan no kļūdām, gan veiksmes stāstiem”.

Lai arī dalībvalstu loma ES ārpolitikas veidošanā samazinās, prioritāšu definēšana joprojām ir dalībvalstu prerogatīva, līdz ar to Latvijai ir iespēja ienest savu specifisko skatījumu ES dienaskārtībā. Arī viņš uzsvēra gan Afganistānas jautājuma, gan Austrumu partnerības primaritāti, formulējot Latvijas prezidentūras prioritātes. Novārtā nedrīkst tikt atstātas arī ES un Krievijas attiecības, ņemot vērā to, ka Latvija ir ieinteresēta labu stratēģisku attiecību nodrošināšanā. Tāpat prioritāras saglabājas arī transatlantiskās attiecības. Eksperts vērsa uzmanību arī uz to, ka prezidentūra ir zīmols, kas, veiksmīgi izmantots, var kļūt par nozīmīgu rīku Latvijas interešu lobēšanā trešajās valstīs.

Vēlāk klātesošie trijās darba grupās diskutēja par Eiropas Savienības un globālajiem jautājumiem, Austrumu partnerību, kā arī pārsprieda ES un Transatlantiskās attiecības. Izskanēja aicinājumi izvirzīt sasniedzamas prioritātes, kuras ir iespējams īstenot prezidentūrai atvēlētajā periodā. Tika aktualizēts arī jautājums par to, ka, izvirzot prioritātes, jāatrisina dilemma – vai attiecīgo prioritāti definēt plaši, vai arī izvēlēties ļoti šauru un specifisku jomu. Lielā mērā šis ir jautājums par pieejamajiem resursiem un kapacitāti. Zināma skepse tika pausta attiecībā uz iespēju gūt vērā ņemamus panākumus transatlantiskās sadarbības jomā, savukārt kā potenciāli perspektīvas jomas, kurās virzīt prioritātes, tika minētas enerģētika un kibersdrošība.

Netika noliegta arī iespēja vairāk pievērsties Arktikas jautājumiem, ko gan apgrūtina Latvijas intereses (un līdz ar to arī kvalitatīvas ekspertīzes) trūkums par šo reģionu. Kā potenciālās prioritātes ES un globālajā dienaskārtībā tika minētas Eiropiešu diaspora pasaulē, attiecībā uz ko īpaši izskanēja aicinājums attīstīt inovatīvas idejas; arī attīstības sadarbības jautājumiem veltāma īpaša uzmanība, ņemot vērā tuvojošos Tūkstošgades mērķu pārskatīšanu. Kā būtiskas prioritātes tika atzīmētas arī stabilas globālās attīstības nodrošināšana un ES Kopējās ārējās un drošības politikas attīstība.

Diskusijas moderatore bija Latvijas Universitātes profesore Žaneta Ozoliņa. Secinājumi un gūtās atziņas kompleksā pasākumu kopuma tālākajās fāzēs tiks izmantotas konkrētu priekšlikumu formulēšanai prezidentūras dienas kārtībai.

Tuvākā diskusijas pasākumu cikla ietvaros plānota 6. jūnijā. Tā būs veltīta lauksaimniecības un zivsaimniecības jautājumiem. Detalizētākai informācijai par katru no gaidāmajiem pasākumiem lūdzam sekot līdzī paziņojumiem preseī.

Diskusija tika rīkota Valsts kancelejas administrētā Eiropas Savienības Sociālā fonda projekta „Atbalsts strukturālo reformu ieviešanai valsts pārvaldē” (identifikācijas Nr. 1DP/1.5.1.1.1/10/IPIA/CFLA/004/002) aktivitātes 6.1. „Atbalsts Prezidentūras darba programmas izstrādei” (iepirkuma identifikācijas Nr. MK VK 2011/29ESF) ietvaros. Projekts 100% apmērā tiek finansēts no ESF līdzekļiem. Pasākumu īstenošanā Latvijas Politologu biedrība sadarbojas ar Ārlietu ministriju.

Informāciju sagatavoja:

Inese Grumolte,
aktivitātes „Atbalsts Prezidentūras darba programmas izstrādei” komunikācijas speciāliste,
e-pasts: grumolte.inese@gmail.com; tālr. (+371) 28801234